

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNDE YAPAY ZEKA KULLANIM ALIŞKANLIKLARININ ÖZ DÜZENLEME VE AKADEMİK ERTELEME DAVRANIŞIYLA İLİŞKİSİ

Ayşegül Barak Özer¹, Sezgi İlke Danacı Sezgin¹, Aslı Enzel Koç², Aydın Kurt¹

¹Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi Eğitim ve Araştırma Hastanesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

²Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı

Giriş: Yapay zekâ (YZ) tabanlı uygulamalar, günlük yaşam ve akademik süreçlerde giderek daha fazla kullanılmakta, üniversite öğrencilerinin öğrenme ve yaşam alışkanlıklarını dönüştürmektedir (1). YZ araçları, bilgiye hızlı erişim ve akademik görevleri kolaylaştırır da bilişsel çaba, zaman yönetimi ve görev tamamlama açısından yeni riskler doğurabilmektedir (2, 3). Öz düzenleme, bireyin hedef belirleme, strateji geliştirme, süreci izleme ve gerektiğinde düzenleme becerilerini içerir (4). Akademik erteleme ise, görevlerin bilinçli olarak ertelenmesi ve bunun performansa olumsuz yansımalarıdır (5). Bu çalışmada, üniversite öğrencilerinin YZ tabanlı içerik üretici araç kullanım alışkanlıkları ile akademik erteleme davranışları arasındaki ilişki incelenmiştir.

Yöntemler: Tek merkezli, kesitsel desende yürütülen araştırmaya 18 yaş ve üzeri gönüllü üniversite öğrencileri dâhil edilmiş; onam formunu onaylayan katılımcıların verileri analiz edilmiştir. Çalışmada veri toplamak amacıyla Sosyodemografik Veri Formu, Yapay Zekâ Okuryazarlığı Ölçeği (YZOÖ), Kısa Öz Düzenleme Ölçeği (KÖDÖ) ve Tuckman Akademik Erteleme Ölçeği (TAEÖ) kullanılmıştır. Etik Kurulu onayı (Karar No: 2025/98) ile Helsinki Bildirgesi ilkelerine uygun olarak yürütülmüştür.

Sonuçlar: Araştırmaya 299 üniversite öğrencisi katılmıştır. Katılımcıların %58,5'i kadın (n = 175) olup, yaş ortalaması 21,59 ± 2,34 yıldır. Katılımcıların sıklıkla kullandıkları YZ araçları sırasıyla ChatGPT (%96,0), Gemini (%48,5) ve Microsoft Copilot (%15,1) olmuştur. Çok değişkenli analiz sonuçlarına göre, YZOÖ toplam puanları ile TAEÖ puanları arasında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmuş ($\beta = 0,046$, $p < 0,05$). KÖDÖ toplam puanları ile TAEÖ puanları arasında ise negatif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki saptanmıştır ($\beta = -0,237$, $p < 0,05$). Ayrıca, YZOÖ toplam puanları ile TAEÖ puanları arasındaki ilişkide öz düzenlemenin aracılık rolü olduğu belirlenmiş; Sobel testi sonucunda aracılık etkisi -0,259 olarak hesaplanmış ve bu etki istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p = 0,007$).

Tartışma ve Sonuç: Bulgular, yapay zekâ okuryazarlığı düzeyi arttıkça akademik erteleme eğiliminin arttığını, ancak öz düzenleme becerilerinin bu eğilimi azaltıcı bir rol oynadığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Akademik erteleme, yapay zeka, öz düzenleme